

Борох А.Ю.

студентка,

Національний юридичний університет імені Ярослава Мудрого

ШЛЯХИ ПОДОЛАННЯ ДЕФІЦИТУ ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ: ВІТЧИЗНЯНИЙ ТА МІЖНАРОДНИЙ АСПЕКТИ

Законодавець закріпив у п. 2 ч. 1 ст. 7 Бюджетного кодексу України один з найважливіших принципів бюджетної системи України – принцип збалансованості, відповідно до якого повноваження на здійснення витрат бюджету мають відповідати обсягу надходжень бюджету на відповідний бюджетний період [1]. Прагнення до рівноваги бюджетних доходів і витрат шляхом збалансованості державного бюджету – це сьогодні одна з головних цілей нашої держави. В той же час, насправді в Україні наявна інша ситуація, що зумовлена існуванням такого негативного явища як дефіцит державного бюджету, тобто перевищення видатків бюджету над його доходами. Таким чином, актуальності набуває питання пошуку оптимальних шляхів подолання дефіциту державного бюджету, враховуючи досвід інших країн світу.

Слід зазначити, що причини виникнення цього явища в різних державах є вкрай різноманітними: надзвичайні події, тіньова економіка, недосконалість фінансового законодавства, кризові явища, розбалансованість економіки, некомпетентність уряду, нецільове використання бюджетних коштів тощо. В той же час, систематичне збільшення дефіциту може призвести до занепаду економіки в цілому. Кожна держава обирає свої заходи для досягнення збалансованості державного бюджету, які передбачають скорочення його видатків та забезпечення зростання доходів.

При дослідженні було встановлено, що багато науковців у своїй діяльності висвітлювали тему пошуку шляхів подолання дефіциту державного бюджету, зокрема О. Д. Василик, В. М. Геєць, О. А. Зінченко, Ю. Б. Іванов, В. П. Кравченко, Н. В. Кравченко, Т. А. Коляда, О. С. Лапко, І. О. Луніна, Т. В. Мацедонська, І. В. Нечаюк, В. О. Степанова, Т. В. Супрун, В. М. Федосов, Л. М. Янів та інші.

Так як питання, що розглядається, безпосередньо стосується України, то досить важливим є дослідження основних підходів, що пропонується, саме на території нашої держави.

На практиці застосовуються переважно два методи подолання бюджетного дефіциту. Емісійний метод пов'язаний з використанням грошово-кредитної емісії. Відповідно до ч. 2 ст. 15 Бюджетного кодексу України закріплено, що джерелом фінансування бюджету не можуть бути емісійні кошти Національного банку України, адже це обґрунтовано тим, що емісія грошей спричиняє інфляцію – знецінення грошей. Більш обґрунтованим вважається вирішення проблеми бюджетного дефіциту неемісійним методом за рахунок внутрішніх джерел, шляхом збільшення податків чи інших доходів або скорочення видатків. Водночас використання зовнішніх та внутрішніх кредитних джерел покриття бюджетного дефіциту зумовлює виникнення внутрішнього та зовнішнього боргу держави, що включає додаткові витрати на його обслуговування [2, с. 33].

Крім того, шляхи подолання бюджетного дефіциту повинні передбачати такі заходи, що, з одного боку, стимулювали б додаткові надходження до державного та місцевих бюджетів, а з іншого – сприяли скороченню державних витрат. Сюди відносяться: зміна напрямків інвестування бюджетних засобів у галузі народного господарства з метою значного підвищення фінансової віддачі від кожної гривні; зберігання фінансування лише найважливіших соціальних програм; вдосконалення контролю за використанням коштів державного та місцевих бюджетів; запровадження виваженої податкової політики, яка б забезпечила підвищення функціонування різних галузей виробництва [3, с. 225-226]. Також шляхами вирішення цієї проблеми може бути: забезпечення фінансової підтримки малого та середнього бізнесу; посилення відповідальності суб'єктів господарювання та їх керівників; зменшення витрат на фінансування управлінських структур [4, с. 152].

В той же час, не менш важливим на сьогодні, в умовах інтеграційних процесів, є визначення шляхів подолання дефіциту державного бюджету в інших країнах світу, зокрема тих, які в міжнародному просторі визнаються як економічно розвинуті держави. Останнє необхідно для того, щоб врахувати певні позитивні аспекти та взяти за орієнтир у процесі вирішення цієї проблеми в Україні.

У Франції для того, щоб забезпечити зменшення бюджетного дефіциту проводиться контроль за своєчасною сплатою податків, відбувається скорочення витрат центральних органів державної влади, пенсійних витрат, а також витрат на соціальне забезпечення. У свою чергу, в Іспанії зменшують соціальні виплати, зокрема по безробіттю та охорони навколишнього середовища. Таку ж політику застосовує Німеччина. Досить цікавим є досвід Італії, адже в цій державі для подолання дефіциту державного бюджету здійснюється скорочення видаткової частини бюджету, що значною мірою стосується державних службовців: скорочення їх чисельності, витрат на їх утримання, зокрема витрат на їх обслуговування (забезпечення транспортом, здійснення видатків на відрядження). У США передбачається досягти зниження дефіциту федерального бюджету за рахунок зменшення федеральних видатків, а решту – завдяки реформі оподаткування й економії витрат на обслуговування державного боргу [5].

Отже, можна зробити висновок, що явище дефіциту державного бюджету притаманне не лише Україні, а також кожна держава має свої шляхи його викорінення. І останнє, при обранні конкретних засобів подолання дефіциту в Україні необхідно враховувати специфіку вітчизняного законодавства та економічну ситуацію в державі, а також позитивний міжнародний досвід.

Список використаних джерел:

1. Бюджетний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua>
2. Гевко А. О. Шляхи зменшення дефіциту державного бюджету України [Текст] / А. О. Гевко // «Інноваційна економіка» (м. Харків, 15-16 травня 2015 р.). – Херсон : Видавничий дім «Гельветика». – 2015. – С. 32-34.
3. Кравченко В. П., Кравченко Н. В. Дефіцит державного бюджету України, негативні наслідки та шляхи подолання // Науково-інформаційний вісник. Економіка. Випуск 12. – 2015. – С. 223-227.

4. Янів Л. М., Зінченко О. А. Проблеми дефіциту державного бюджету та шляхи їх розв'язання // Вісник Дніпропетровського університету. Серія: Менеджмент інновацій. Випуск 6. – 2016. – С. 144-153.

5. Семенда О. В. Шляхи подолання бюджетного дефіциту: зарубіжний досвід. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://lib.udau.edu.ua/bitstream/123456789/2190/1/Шляхи_подолання_бюджетного_дефіциту_досвід_зарубіжних_країн.PDF

Бортнікова А.Г.

здобувач,

Харківський національний університет внутрішніх справ

ВЗАЄМОПРОНИКНЕННЯ ПРИВАТНОГО ТА ПУБЛІЧНОГО ПРАВА ЯК ОЗНАКА ПУБЛІЧНИХ ПРАВОВІДНОСИН

При формулюванні ознак публічних правовідносин вихідним є визначення сфери їх функціонування. Здавалося б, відповідь напрошується сама собою – це сфера публічних інтересів. Однак, незважаючи на довгу історію обговорення у юридичній літературі, критерії розмежування публічної та приватної сфер викликають ціле коло питань, які потребують відповіді аж ніяк не в руслі класичної традиції, народженої у специфічних умовах Римської держави, а в руслі реалій глобалізаційних процесів.

Перше в Україні комплексне дослідження явища дихотомії права в сучасній вітчизняній теорії права на дисертаційному рівні проведено О.В. Гончарук, яка дійшла висновку, що публічне та приватне право є взаємопроникаючими системами, при цьому розподіл системи права на галузі не збігається із розподілом права на публічне та приватне. Вона також обґрунтувала, що публічне право регулює відносини спільного інтересу, тобто все те, що пов'язане із задоволенням загальних потреб, захистом інтересів суспільства та держави. Публічне ж право формує та закріплює основні правові відносини між громадянином, суспільством та державою і публічними установами. Генетичне коріння публічного права, як і приватного, лежать у самих суспільних відносинах, що постійно змінюються і розвиваються, і потребують публічно-правового регулювання [1, с. 25].

Реалії сьогодення як України, так і за її межами, відмічаються зростанням наукових досліджень дихотомії права. Втім чинне законодавство України не має поділу права на публічне та приватне. Дихотомія права з його поділом на право публічне та приватне залишається виключно науковою класифікацією норм за їх юридичною властивістю, яка розподіляє норми права на публічні та приватні тільки умовно, і в Україні не є загальновизнаною [2, с. 26]. На практиці застосовується Класифікатор галузей законодавства України, затверджений наказом Міністерства юстиції України від 02.06.2004 р. № 43/5, який використовується як для ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та інших електронних баз даних правової інформації, так і для формування чинного законодавства. Даний класифікатор має обов'язкову силу, а тому його положення не можна ігнорувати при здійсненні класифікації норм права [3].